

בעהש"ת

שבע היים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שביעי של פסח תשפ"ג

גליון ב' אלפים ס"ד

שנה ל"ט • גליון כ"ז

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע היים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בשולחן הטהור ליל שביעי של פסח תשכ"ג

- יש כמה מדיריגות במעלת הבטחון, ובענין חובת ההשתדלות בד בבד עם הבטחון.
- כשאדם רואה שהכל מתנהג אצלו שלא כדרך הטבע אז אין עליו לעשות שום השתדלות רק לבטוח בה'.
- ביאור מה שאמר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, שכיון שהוא למעלה מדרך הטבע בוודאי שלה' הישועה.
- כל זמן שבני ישראל במצרים היה להם איזה מבוא להשתדל בדרך הטבע לא עזר להם מאומה, ורק כאשר הבינו שהכל הוא למעלה מדרך הטבע ותלו בטחונם בה' אז נושעו.
- כשרואים גודל רשעות האומות שלא כדרך הטבע, אז יודעים שרק ה' יכול לעזור לנו בנפלאות גדולות לבדו.
- ביאור הענין שיוסף נענש על שעשה השתדלות בדרך הטבע בזמן שראה שהצרות אצלו הם למעלה מדרך הטבע.

בשולחן הטהור יום שביעי של פסח תשכ"ג

- מזקה"ק זי"ע בדברי חיים, שבשביל אהבת ישראל להודיעם ידו החזקה הכביד לב פרעה וניטל ממנו הבחירה וכו', ולכן ליישר לבנו לעבודתו הסיר לב האבן מבשרינו להכריע הטבע והבחירה וכו'.
- משה רבינו היה ירא ללכת אל פרעה לפי שחשש לנפשו שלא ייפגם מחמת גודל תוקף טומאתו, לכן אמר לו ה' בא אל פרעה ואין לך לפחד מטומאתו כי אבטל מהם הבחירה.
- השי"ת האיר בבני ישראל בצאתם ממצרים אור הקדושה לבטל מהם הבחירה והוציאם ממ"ט שערי טומאה עד למדריגה כה גדולה באמונה.

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק שליט"א

משה אמת ותורתו אמת

- הקמת המשכן היה בזכות כח התורה של משה רבינו ולכן נחשב שהוא הקימו.
- הקב"ה הניח דעתו של משה שלא נהיה כהן גדול, בכך שכל העבודה נעשית ממילא רק בזכותו.
- מספד"ק עבודת ישראל, שעבודת הכהן נעשית בכח הצדיק.
- הקב"ה אמר לדוד המלך, טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה וכו', כי גם בית המקדש שנבנה על ידי שלמה המלך היה בכח התורה של דוד אביו.
- לכן מתייחס הנוכח בית המקדש לדוד, ואף שערי בית המקדש נפתחו בזכותו.
- כיון שהמשכן ובית המקדש נבנו בכח התורה של משה ודוד, לכן היה בהם כח נצחי ולא נחרבו אלא נגזזו.
- מדברי הרבי ר' אלימלך, שבזכות קריעת ים סוף על ידי משה רבינו יש כח בכל הצדיקים בכל הדורות לעשות כן.
- הענין בזה כי גם קריעת ים סוף היה בכח התורה של משה רבינו ולכן הוא נצחי.
- מספד"ק ישמח משה, שהמשכן וב' בתי המקדש היו הכנה להכשיר העולם לבית המקדש השלישי.
- לכן היו מוכרחים להיבנות בכח התורה, שיהא בהם כח לנצח נצחים.

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשולחן המהור ליל שביעי של פסח תשכ"ג

וסדרי הטבע אינם משתנים, או יתנהג גם הוא כחפץ הבורא וישתדל בעסקיו כדרך הטבע.

אבל כשרואים השתנות הטבע וסדרי בראשית, כאשר כל הדברים מתנהגים להיפך מדרך העולם, זה הוא לאות כי מן השמים מנהיגים ככה וחפץ השי"ת בהנהגה זו, ומעתה שוב אין לו לאדם לעשות פעולה או השתדלות של מאומה, רק לצפות לישועת ה' אשר לא תאחר לבוא. דכיון שהדברים הם למעלה מן הטבע, ברור שלא יועיל לו שום השתדלות טבעיית לבטל דבר שהוא למעלה מהטבע, וכשרואה עין בעין שיר ה' עשתה זאת, בודאי כל העבד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ב), וישועה קרובה לבוא בכתוב (דברים לב, טז) אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא.

*

על פי זה נראה לפרש הגמרא (ברכות ז, ב) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, מזמור לדוד, קינה לדוד מיבעי ליה, אמר רבי שמעון בן אבישלום משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצב, לאחר שפרעו שמח, אף כן דוד כיון שאמר לו

בתוך"ק בפרשת בשלח (שמות יד, יג-ד) ויאמר משה אל העם אל תראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון.

הרבה פירושים כבר נאמרו בהבנת פסוקים הללו, והנראה לי לומר עתה בס"ד, דהנה הן אמת לכל איש ישראל יש אמונה ובטחון בהבורא ית"ש, מכל מקום ידוע שיש בזה כמה וכמה מדריגות ומעלות חלוקות זו מזו, כשהעיקר הוא לידע שכל עסק והשתדלות האדם לא יוסף לו תת כת, ככתוב (שמואל א' יד, ו) כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט.

זכה שדרשו חז"ל (ספרי, פרשת ראה, פיסקא ע; תנא דבי אליהו רבה, פרק יד;

מדרש תהלים, מזמור כג ומזמור קלו) יכול יהא יושב ובטל מן המלאכה או מן המשא ומתן, תלמוד לומר כי ה' אלקיך ברכך בכל מעשה ידך וגו' (דברים ב, ז), למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (שם יד, כט), וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (שם טו, יח), אם עשה הרי הוא מתברך, ואם לאו אינו מתברך - כל זה הוא דוקא כשעולם כמנהגו נוהג

דרכי איש אין לו עסק ברופאים. עיי"ש בד"ק.

ומביא שם מה שכתב בפירוש המשניות לרמב"ם סוף פרק מקום שנהגו (פסחים ד, ט), שהקשה אם כן מי שהוא רעב לא ילך אל הלחם להתרפאות מחולי הרעב שלו, עיי"ש, ועל זה כתב החתם סופר דאין זה דמיון כלל, כי חולי הרעב הוא במבע בהיתוך הליחות ולא בא לו על חטא, מה שאין כן שארי מיני חולאים אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן נגזר עליו מלמעלה (חולין ז, ב) ולא עבד הקב"ה דינא בלא דינא (ראה ברכות ה, ב), ואם כן מה לו להתחכם על גזירות הבורא ית"ש להסיר חליו בסמנים המועילים, יחקור אחר הסיבה הראשונה שהוא החטא שגרם לו זה וישיב ממנו, ויתפלל אל ה' וירפאהו. אתד"ק עיי"ש.

דבריו אלו המה קילורין לעינים ויסוד מוסד לכל עניני האדם, כי כל זמן שרואה שעניניו ועסקיו מתנהגים בדרך הטבע כמנהגו של עולם, אז גם הוא יעשה פעולותיו בדרך הטבע ומנהג העולם, אבל כשרואה בחוש שמתהפך עליו הגלגל חוץ לדרך הטבע והכל מתנהג אצלו נגד הטבע, אז עליו לדעת ברור כי מאת ה' היתה זאת, ויאמר ידעתי ה' כי לא לאדם דרכו (ירמיה י, כג), ויבטח בהשיות וישען באלקיו כי יחלצנו ממיצר ויוציאו למרחב, בלי שום השתדלות מצדו, ככתוב (תהלים ס, יג-יד) הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם, באלקים נעשה חיל והוא יבוס צרינו.

בך היה זה אצל דוד המלך ע"ה בקום עליו בנו יוצא יריכו שרץ אחריו

הקדוש ברוך הוא הגני מקים עליך רעה מביתך היה עצב, אמר שמא עבד או מזמור הוא דלא חיים עלי, כיון רחוא דאבשלום הוא שמת, משום הכי אמר מזמור, אמר סתם ברא דרחים על אבא. ע"כ. וכבר תמחו (עין שם במהרש"א; בניהו בן יהוידע; ועוד הרבה) דעדיין לשמחה מה זו עושה ומה בצע דסתם ברא רחים על אבא, הלא סוף כל סוף בנו רוצה להרגו שלא כדרך שאר הבנים, אשר מי שמע כזאת שיעמוד הבן להרוג את אביו, ואכתי תקשה מה מזמור לדוד. וראה מה שהאריך בזה הגה"ק הרבי ר' יהונתן זי"ע ביערות דבש (חלק א, דרוש טו) ודבריו ידועים, ואף אנן נעני בתריה על פי דרכו באופן אחר.

בהקדם מה שכתב הגה"ק החתם סופר זי"ע בפרשת משפטים

(שמות כא, יח, ע"כ וכי יריבון אנשים), שהביא את דברי הרמב"ן בריש פרשת בחוקותי (ויקרא כו, יא) על מאמרם ז"ל (ברכות ס, א) ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וז"ל, לא אמרו שנתנה רשות לחולה להתרפאות, אלא כיון שחלה החולה ובא להתרפאות כי נהג ברפואות והוא לא היה מעדת השם שחלקם בחיים, אין לרופא לאסור עצמו מרפואתו, לא מפני חשש שמא ימות בידו, אחרי שהוא בקי במלאכה ההיא, ולא בעבור שיאמר כי השם לבדו הוא רופא כל בשר, שכבר נהגו, ועל כן האנשים הנצים שהכו זה את זה באבן או באגרוף (שמות כא, יח) יש על המכה תשלומי הרפואה, כי התורה לא תסמוך דיניה על הנסים, כאשר אמרה (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, מדעתו שכן יהיה, אבל ברצות השם

ועל דרך זה יש לפרש כל אותו מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו (בתהלים ג), ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי, רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה, הנני רואה מזה שאין זה טבעיות, רק ואתה ה', שכל זה נשלח אלי מן השמים לסיבה ידועה, ולכך הנני מקוה לחסדי ה' כי אתה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, אני רק קולי אל ה' אקרא וגו' ולא אעשה מאומה פעולה בידי אדם, רק אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני, לא אירא מרכבות עם אשר סביב שתו עלי, ובואת אני בוטח קומה ה' הושיעני וגו', שעניני צופיות רק לישועת ה'.

*

בדרך זה גם יתפרשו הכתובים (תהלים קיח) טוב לחסות בה' מבטוח באדם, טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים. כל גוים סבבוני, זה הדבר לי לאות כי בשם ה', שאין הדבר בא בטבע שיאספו עלי כל גוים, אלא מן השמים נשלח הדבר לסיבה ידועה, ולכן הנני בטוח בשם ה' כי אמילם, ואינני עושה דבר רק בוטח בהשי"ת, ותיבות בשם ה' מוסב למעלה ולמטה (כמו תתנה ואכלה ומכור, בפסחים כא, ב עיי"ש בתוס').

בן כופל עוד, סבוני גם סבבוני, כי מדרך הטבע הוא כשכבר עלה בידו מקצת לנקום בשונאו כבר נח רוגזיה, כדאמרינן (חולין נג, א) קטע רישיה דחד מינייהו נח מריתחיה. לא כן שונאי המה לא ישקוטו וסבבוני גם סבבוני, ומוה הנני רואה כי בשם ה', ועל כן בשם ה' כי אמילם כנ"ל.

להרגו, אזי לכאורה היה לו לעשות איזה פעולה והשתדלות, לבקש מבני אדם שיבואו לעזרתו, וכדאמרינן בגמרא (יומא עה, א) דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים שמא ישיאוהו עצה טובה. זו קושיית הגמרא מזמור לדוד, קינה לדוד מיבעי ליה, שהווי ליה לחזור על ישראל ולעורר נהי וקינה, כדאמרינן בגמרא (שבת סו, א) לגבי אילן שמשייר פירותיו, סוקרו בסיקרא כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי, כדתניא וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים, עיי"ש, וכדאמרינן נמי (ראש השנה יב, א) כשגזרה המלכות גזרה שלא יעסקו בתורה וכו', הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה, אמרה להם, בואו והפגינו בלילה, הלכו והפגינו בלילה, אמרו אי שמים לא אחיכם אנחנו ולא בני אב אחד אנחנו ולא בני אם אחת אנחנו, מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות קשות, וביטולם, עיי"ש. כך הווי ליה נמי לדוד למיעבד, אולי על ידי זה יסוב לב בנו לחוס עליו.

לזה מתרין, משל למה הדבר דומה וכו' כיון רחוא דאבשלום הוא שמת, משום הכי אמר מזמור, אמר סתם ברא דרחים על אבא, היינו שראה שאין זה מדרך הטבע, ואם כן הרי נראה בחוש כי נשלח זה מן השמים, ומעתה לא יועיל כל השתדלות ופעולות מצדו, לכך אמר מזמור, כי לעומת שבא כן ילך, כשם שניתן עלי עונש זה מן השמים כמו כן עיני צופיות לשמים להסירו מעמדי ולא אעשה כלל שום השתדלות טבעית.

באה להם על ידי יוסף, וחשבו מחשבות שיהפכו לכו למובת בני ישראל, אבל כאשר וימת מלך מצרים, מעתה ראו שאין מגום בדרך הטבע שוב ועזבו דרכם בהשתדלות טבעיית, רק ויעקו ותעל שועתם אל האלקים וגו'.

*

בזה גם יש לפרש בהגדה של פסח את שאלת הרשע, מה העבודה הזאת לכם, היינו ששואל ומבקש שיוכיחוהו מכל אלה העבודות של פסח איזה היכר ופרסום יש על מה שאתם עשיתם לכם בעצמכם ובפעולתכם, ולא מה שסמכתם רק על גס מן השמים. והתשובה לו על כך היא, בעבור זה, דייקא על זה שלא עשיתי שום דבר, כי ראינו שהכל היה שלא כדרך הטבע ומה יועיל כח שלנו הטבעית, לכך עשה ה' לי בצאתי ממצרים, ואילו הוא היה שם לא היה נגאל, כי לא היה אפשרות להיגאל בדרך הטבע.

על זה הדבר נשתבחו בו ישראל כדברי הנביא (ירמיה ב, ב) הלוך וקראת באוני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. לכתך אחרי דייקא, שלא מיהרו ונחפזו ללכת, רק המתינו עד שראו כי ה' הולך לפנייהם והם הלכו אחרי שלוחיו משה ואהרן, כשהם אינם רוצים ללכת מעצמם כי אולי יהיה גורלם כמו בני אפרים שיצאו קודם הזמן ונהרגו. ועל זה אמר הכתוב (שמות יב, לב) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים וגו', היינו משום שראו כי יד ה' עשתה זאת, שאחרי כל המוכות

ולהגדיל עוד יותר התמיהה אמר, סכוני כדבורים דועכו כאשר קוצים, והדברים יעידון ויגידון כי בשם ה' שרק אצבע אלקים הוא, על כן ארע בשם ה' כי אמילם, ואינני עושה שום השתדלות טבעיית רק מקוה לישועת ה'.

ולאמיתת הדבר אמר להלן, **אבן** מאסו הבונים, אבן אלו ישראל (עין אסתר רבה ז, י), מאסו הבונים, כשרואים שאלו שמשתדלים לבנות בנין מפואר ויש להם אבן טובה שהיתה יכול להיות לתועלת גדולה כדי לחזק ולפאר את הבנין, ועל פי דרך הטבע היתה צריכה להיות לראש פנה, ולבסוף מאסוהו ומשליכים אותה מעל פניהם, מזה הנני רואה כי מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, על כן הנני מקוה לישועתו אשר זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו והוא ישלח עזרו מקודש בלי השתדלות מצדו.

*

על דרך זה גם יש לפרש הכתוב (שמות ב, כג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה.

דהנה לעיל כתיב (א, ח) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, ודרשו חז"ל (רש"י שם מהגמרא סוטה יא, א) שנתחדשו גזירותיו ועשה עצמו כאילו לא ידע, על כן המתחכמים בעם לא חדלו תחילה מלעשות פעולות אנושיות אולי יעלה בידם לרכך לב פרעה ועבדיו, כי הלא כמה מהמוכות

אבל זקה"ק ז"ע בייטב פנים (בררושיו לחנוכה, מאמר הוד והדר, אות ב) כתב להיפך, כי עזר הוא למי שמתחיל בהשתדלות מצידו וחבירו גומר ועושה סעד לתומכו, כענין שמצינו (בראשית ב, יח) לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, ובגמרא (יבמות סג, א) במה אשה עוזרתו לאדם, אדם מביא חטיין והאשה עושה ממנו מאכל, והאדם מביא פשתן ואשתו עושה מזה מלבוש, הרי מזה דלשון עזר הוא כשהאדם עוזר לחבירו להשלים פעולתו, וכתב שם בייטב פנים שמצא שכן ביאר החילוק גם בספר אפיקי יהודה (דרוש ז, מי השלוח, אות ד).

לזה אמר, **אשא עיני אל ההרים**, שכאשר רואה אני את גודל רשעת אומות העולם אשר סביב שתו עלי, הנני אומר מי יוכל לכבוש את ההר הזה, ומאין יבא עזרי, היינו איך יוכל להיות בחינת עזרה על ידי השתדלות עזר וסעד לתמכני, שהרי כיון שהצרות הם למעלה מדרך הטבע, אין לי כלל מבוא להתחיל לעשות איזה פעולה והשתדלות מצדי.

לפיכך הנני מתחזק ואומר, עזרי מעם ה', שגם העזר והסיוע מרישא ועד גמירא הכל יבוא מאת השי"ת, ואינני עושה כלום רק אשליך על ה' יבני שהוא יושיעני ויצילני מכל צרותי. שהרי הקב"ה הוא עושה שמים וארץ, וכשם שבריות שמים וארץ היתה מאת ה' ואין עוד מלבדו, כמו כן הנני מקוה לישועת ה' בלי שום השתדלות, דכיון דהצרה היא שלא כדרך הטבע גם הישועה תבוא בוודאי שלא כדרך הטבע.

*

שעשה להם יוסף ונתברכו בשביל יעקב אין גם אחד מי שירצה לעשות להם טובה בעבורם, מזה ראו שהכל הוא שלא כדרך הטבע, ועל כן לא עשו הם מעצמם שום פעולה ואפילו פסיעה קלה לא רצו לפסוע, אלא המתינו ולא יצאו עד שגרשו בעל כרחם.

ועל ענין זה מרמזת המצה כאומרינו בהגדה, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם. ולכך הלל היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד, לרמז כי כשם שהמרור הוטל עלינו שלא כדרך הטבע, כמו כן הישועה צריכה לבוא גם כן בדרך זו, שעל כך רמזת המצה שרק גורשו ממצרים ולא הלכו מעצמם אלא המתינו על פקודת וניסי השי"ת העושה נפלאות לבדו.

*

על פי האמור אף יפורשו דברי נעים זמירות ישראל (תהלים קכא, א-ב) שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ. דהנה כבר האריכו בספרים הקדושים לבאר החילוק שבין עזר לישועה, וזקה"ק ז"ע בבני יששכר (מאמרי חודש אלול, מאמר א, אות טו) כתב בזה לפי דרכו בקודש, דישועה היא כשמבקשים מאחד והוא מושיע את המבקש, ואילו עזר יותאם כאשר העוזר עוזר לנעזר מבלי מבוקש.

*

מעֵתָה הבוא נבוא לביאור הכתובים, ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום, שהוא לבדו יעשה בלי שום פעולה מצדכם, ואמר 'יעשה' שהוא משמש כלשון עתיד ועבר כאחד, שתהיו בטוחים ותראו את העתיד כאילו כבר נעשה, כי הלא אשר ראיתם את מצרים היום וגו', ומעצם זה שראיתם את מצרים היום, תוכלו לשפוט בדעתכם שגם היום תוושעו ממרומים למעלה מדרך הטבע. שהלא זה הוא שלא כדרך הטבע שאחרי כל המכות ואחר שכבר גירשו אתכם ממצרים עדיין המה רודפים אחריכם, ולכן גם הישועה תהיה שלא כדרך הטבע, ולכן אתם לא תעשו דבר כי אדרכא בזה תפסידו הענין, אלא ה' ילחם לכם ואתם תחרישון.

והוסיף ואמר להם עוד סימן שהישועה תבוא מאת השי"ת לבדו ולא על ידי פעולות טבעיות, שהרי לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, כי באם הישועה באה על ידי ממוצע באופן טבעי, אז אין לזה קיום לעולם, אבל באם ישראל נושע בה' אזי היא תשועת עולמים, וזו הישועה שיעשה לכם היום תהיה תמידית וקיימת, ולא תוסיפו לראותם עד עולם, ומזה תדעו נאמנה שרק ה' ילחם לכם, אבל ואתם תחרישון ולא תעשו שום פעולה טבעית מצידכם.

ומתורין בזה מה שהקשה בברית מטה, משה על הגדה של פסח, בשם הזרע ברך, איך היו בני ישראל

על פי זה יתבאר גם המדרש התמוה (בראשית רבה פ"ג, ג) אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו (תהלים מ, ה) זה יוסף, ולא פנה אל הרבים, על ידי שאמר לשר המשקים וזכרתי והזכרתני ניתוסף לו שתי שנים. והוא תמוה מאד דקודם אמר על יוסף ששם על ה' מבטחו, ולאחר מכן אומר להיפך שהשליך יהבו על שר המשקים. ולדרכנו יבואר שפיר, דאף על פי שבדרך כלל על האדם לעשות איזה פעולה והשתדלות טבעית מצידו, אמנם כיון שראה יוסף שכל העלילה עליו היא שלא כדרך הטבע, לא היה לו לעשות שום השתדלות טבעית, כי אם לשום רק בה' מבטחו.

זה שאמר, אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, היינו שמקודם היה איש מצליח בכל דרכיו, כמאמר הכתוב (בראשית ל"ג, ג) וירא אדניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, ולא פנה אל הרבים, היינו שבאמת לא חטא כלל באשת פוטיפר ולא פנה אליה כלל, ונתגלה צדקתו לעיני כל שלא היה לו שום שייכות עמה, וכמובא במדרש (תרגום יונתן, בראשית ל"ג, כ) המובא בשל"ה הקדוש פרישת ויגש (דרך חיים תוכחת מוסר, אות פ), שהכומרים של מצרים עשו מובה ליוסף כשהיה דינו בפניהם בענין מעשה דאשת פוטיפר כאשר הבחינו שהאמת איתו והצילו אותו ממות, על כן המיב יוסף עמהם ולא לקח מהם את אדמתם, אם כן בדרך הטבע לא היה צריך להיות כלל בבית האסורים והיה לו לידע כי זה שלא כדרך הטבע, ואם כן לא היה לו לעשות השתדלות מאומה, ולכך נענש על שהשתדל אצל שר המשקים ואמר כי אם זכרתי והזכרתני.

מתנהג ממש שלא כדרך הטבע, וכל סדרי הטבע משתנים. ומוזה איש אל רעהו יאמר חזק ויאמץ לבבכם, שאם כל ההנהגה היא שלא כדרך הטבע, בוודאי גם יתעוררו רחמי שמים להושיע בתשועת עולמים בניסים נגלים ומופלאים. וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז, טו), שכמו שהיה בעת יציאת מצרים שכיון שכל הצרות היו למעלה מדרך הטבע באה גם הישועה למעלה מגדרי הטבע, באותות ובמופתים על ידי העושה נפלאות גדולות לברו, וכלי שום השתדלות מה מצד בני ישראל, וכמו כן יראנו ה' נפלאות נגלים בעת הגאולה העתידה.

יעזור השי"ת כאשר שמענו כן עוד נחזה, שבמהרה ידין יתעוררו רחמי שמים להושיע בתשועת עולמים בנסים נגלים ומופלאים, וכימי צאתך מארץ מצרים יראנו נפלאות, ויגאל בגאולת עולם בב"א.

רשאים להפיל עצמם לים, הלא אין סומכין על הנס ולכאורה הוּו כמאבדים עצמם לדעת. ולהנ"ל יש לומר שרק כשהכל מתנהג על פי הטבע אז קיימא לן דאין סומכין על הנס, אבל אם כל ההנהגה היא שלא כדרך הטבע, אז היו יכולים להיות בטוחים שגם הישועה תבוא שלא כדרך הטבע ושפיר סמכו על הנס, ודו"ק.

וזה שאמר לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה (שמות יד, טו) מה תצעק אלי, לאיזה תכלית אתה צועק ומתפלל אלי, הבט משמים וראה איך הם נתונים בצרה, הלא הנני פה ועושה הכל ומנהיג הכל שלא כדרך הטבע, אם כן יד ה' עשתה כל זאת, וגם הצרה היא למעלה מדרך הטבע, על כן יהיה נכון לכך בטוח על הישועה, ולכן דבר אל בני ישראל ויסעו לתוך הים שלא כדרך הטבע.

כל המתבונן היום בכל סדרי הנהגת העולם יראה נכוחה איך שהכל

בשולחן המהור יום שביעי של פסח תשכ"ג

כי אני הכבדתי את לבו וגו', וכי הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וזל"ק, והיותר נכון בעיני כי כל העולם כולו נברא בשביל ישראל, ולכן הקב"ה משדד מערכת שמים וארץ לישראל ומשנה הטבע, והנה נתן באדם בחירה, ובשביל אהבת ישראל להודיעם ידו החזקה הכביד לב פרעה וניטל ממנו הבחירה וכו', וכן באמת ידוע שמדה טובה

בתוה"ק (שמות יד, ח) ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדוף אחריו בני ישראל ובני ישראל יוצאים ביד רמה. וצריך ביאור הקשר וההמשך.

נראה לומר בהקדם דברי זקה"ק ז"ע בדברי חיים (פרשת בא, בד"ה ויאמר ה') ליישב מה שהקשו המפרשים על הכתוב, ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה

ממ"ט שערי טומאה עד למדרגה כה גדולה באמונה. ויציבא מילתא דנא בסודם של דברים על פי הארז"ל שבצאת ישראל ממצרים נתעלו ברגע אחד מכירא עמיקתא לאיגרא רבא, והדברים עתיקין.

בזה יפורש דבר הכתוב בזאת השירה ששרו משה ובני ישראל על הים (שמות טו, ט-יג) **אמר איוב ארדוף אשיג אחלק שלל וגו'**, וזאת על אף שכבר ראה כי ה' נלחם להם במצרים וכבר לקו בעשר מכות, כי חזק ה' את לבו ואת לב עבדיו כדי שיהא נשפת ברוחך כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים ויתקדש שמו יתברך בעולמו, מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה נאדר בקודש נורא תהלות עושה פלא וגו'. ואם לרעה כך על אחת כמה וכמה לטובה לרומם קרן ישראל, אשר על כן נחית בחסדך עם זו גאלת, עם מורה על מדרגה פחותה ושפילה, שנתבטל מהם הבחירה והיו כולם אהובים כולם קדושים ונהלת בעון אל נוה קדשך.

וזו דבר הכתוב, ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדוף אחרי בני ישראל, היינו שנמל ממנו הבחירה כדי להאבידו מן העולם, וכמו כן לאירך גיסא ובני ישראל יוצאים ביד רמה, בלי פחד ומורא מכת הטומאה והיצר הרע כי נתבטל מהם הבחירה, והבן.

מרובה, ולכן ליישר לבנו לעבודתו הסיר לב האבן מבשרינו להכריע הטבע והבחירה וכו', עיי"ש בדבכה"ק.

ונראה להוסיף נופך בביאור הכתוב שם, דהנה משה רבינו ע"ה היה ירא ללכת אל פרעה לפי שחשש לנפשו שלא ייפגם מחמת גודל תוקף טומאתו, שהרי אף מן העיר היה זקוק לצאת כדי לעמוד בתפילה, כמו שאמר לפרעה כשביקש לאחר מכת הברד (שמות ט, כו-כז) העתירו אל ה' וגו', ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה' וגו', ופירש רש"י מהמדרש, אבל בתוך העיר לא התפלל לפי שהיתה מלאה גלולים. אשר על כן אמר הש"ת אל משה בא אל פרעה ואין לך לפחד מטומאתו, שהרי עתה תראה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו וגו' היינו לבטל מהם הבחירה, ומכל שכן למדה טובה מרובה שאהיה עמך לשמרך ולבטל ממך הבחירה שלא תוכל ליפול ממדרגתך בנאוך אל פרעה.

בדבר הזה היה עם בני ישראל בצאתם ממצרים, שאמונה גדולה היתה בעם, כפי ששיבח אותם הכתוב (ירמיה ב, ב) כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, בעוד ששעה קלה לפני כן היו שקועים במ"ט שערי טומאה כנודע, אלא שהאיר בהם ה' באור הקדושה לבטל מהם הבחירה והוציאם

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

משה אמת ותורתו אמת

עוד במדרש (שם לו, ד), ואתה הקרב אליך (שמות כה, א), הרא הוא דכתיב (תהלים קיט, צב) לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כשאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך, הרע לו, אמר לו, תורה היתה לי ונתתיה לך, שאלולי היא אבדתי עולמי. וכבר עמדו בזה, דבמה הניח הקב"ה את דעתו של משה רבינו שהוא קיבל התורה והנחילה לישראל, והלא רצונו היה לשמש בכהונה גדולה.

בנין ועבודת המשכן בזכות כח התורה של משה רבינו

הענין בזה יש לומר, דבכדי שיהא המשכן תל תלפיות ומקום ראוי להקרבת הקרבנות ולהשראת השכינה כיעודו בפסוק (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היו צריכים להיות יסודותיו איתנים מושתתים על אדני התורה. ולכן לולא משה רבינו שהיה מלמד תורה ואת כל ציווי ה' על בנין המשכן, לא היה המשכן נבנה, כי רק מכת משה מנחיל התורה נתעורר סייעתא דשמיא וכו' השפע דלעילא לצורך הקמתו.

זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע הביא (ישיר משה, על שיר השירים) מדרש (שיר השירים רבה ד, ב) וז"ל, כמגדל דוד צווארך (ד, ד), שהגדיל דוד אתכם בספרו, שאמר (תהלים קלו, יג) לגזור ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו. ותמוה. וגם בנוף הפסוק יש לדקדק אמאי בא בכפילא, לגזור ים סוף לגזרים, הרי די היה לכתוב לגזור ים סוף כי לעולם חסדו.

במדרש (שמות רבה נב, ד) על הפסוק (שמות מ, יח) ויקם משה את המשכן, כמה חכמים היו שם ובאו להם אצל משה ולא היו יכולין להקימו וכו', שמשה היה מעולה מכולם וכו', מה עשה, נמלו כל אחד ואחד מלאכתו ובאו להם אצל משה ואומרים הרי קרשים הרי בריחין, כיון שראה משה אותם מיד שרתה עליו רוח הקודש והקימו, ע"כ. ויש לבאר דלכאורה אם ממילא נעשה על ידי נם, למה לא נעשה בידי עושי המלאכה אלא בידי משה דייקא. עוד יש לבאר לשון הכתוב ויקם משה את המשכן, דהרי לא הוא הקימו בפועל אלא אחרים עשאוהו.

עממיא לשלם דעברו עוכרא דאהרן ולא ליתי בני אהרן לשלם דלא עברו עוברי דאהרן.

והביא מדברי המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע שביאר מאמרם ז"ל (ברכות ז, א) על רבי ישמעאל בן אלישע שנכנס להקטיר קטורת וראה אכתריא ל-י-ה ה' צבאות ואמר לו ישמעאל בני ברכני וכו', שרבי ישמעאל הגם שהיה גדול החכמים, לא בוכתו לבד וכה למראה הגדולה והנפלאה הלזו כי אם על ידי התנא הקנה שהיה בימיו והוא הרימו ונשאו בקדושתו, ועל ידו זכה לכל אלה, עכר"ק המגיד הרבי ר' בער זי"ע. וכתב שם העבודת ישראל בזה"ל 'ובראי מורנו הצדיק אמר אלו הדברים על פי רוח קדשו שהופיע עליו'.

ועל פי דבריו מבאר, כי מסתמא הכהן שהיה בימי שמעיה ואבטליון בבית שני ולא היה כל כך כהוגן, לא זכה להעלות עבודתו בקדש קדשים ולהמשיך השפעות הקדושה כי אם על ידי שמעיה ואבטליון שהיו אז ראשי הדור והם הרימוהו ונשאוהו לזאת המדרגה. הוי אומר שעיקר הפעולה בכפרת העונות והמשכת השפע היה על ידי שמעיה ואבטליון אלא שהכהן עשה את מעשה העבודה בפועל, ולזה כשראו שהוא מתגאה עליהם, דברו אליו לאמר כי הם עברו עוכרא דאהרן, פירוש שעיקר העבודה היום היה על ידיהם, עכר"ק. ובחינה זו יש לומר שעבודתו של אהרן הכהן במשכן היתה מכח התורה של משה רבינו.

ולכן תיכף בסיום עבודת המשכן נכתב בתורה ויקם משה את המשכן, להורות ולמען ידעו שכל מה שעשו לא היה אלא בזכות משה רבינו, ועל כן אפילו אם במציאות ובפועל לא עסקו ידיו של משה במעשה המשכן אלא בצלאל ושאר חכמי הלב, מכל מקום כיון שנבנה בכוחו וכח תורתו, לכן מעידה עליו התורה ויקם משה את המשכן, שהמשכן נקרא על שמו.

ובשהרע למשה בשעה שאמר לו השי"ת ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, אמר לו השי"ת, תורה היתה לי ונתתיה לך שאלולי היא אבדתי עולמי, רצ"ל שכל המאורעות בעולם ובכלל זה שאהרן הוא כהן גדול, הרי כל זה בא בזכות התורה, ואתה שעוסק בתורה גדול מכולם, ואם כן מה אכפת לך אם אהרן משמש בכהונה גדולה, ובוה הנני הקב"ה דעתו של משה.

עבודת הכהן גדול בא מכח צדיק הדור

ואתי שפיר עם דברי הרה"ק המגיד מקאוניץ זי"ע בעבודת ישראל (ליזה"כ, ד"ה בגמרא) לפרש דברי הגמרא (יומא עא, ב) מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש הוה קא אזלי כולי עלמא אבתריה, כד חזינהו לשמעיה ואבטליון דהוו קאי אתי שבקוה לדירדהו ואזלי לבתר שמעיה ואבטליון, לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאפטורי מינה דכהן גדול, אמר להן ייתון בני עממיא לשלם, אמרי ליה ייתון בני

בנין בית המקדש בזכות כח התורה של דוד המלך

ענין זה היה גם בבנין בית המקדש, כדמצינו (שבת ל, א) שאמר הקב"ה לדוד המלך, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח. ויש לומר המכוון, שרק בזכות כח התורה של דוד המלך היה שלמה בנו יכול לבנות את בית המקדש ולהקריב בו קרבנות לפני ה'. ואשר לכן נאמר (תהלים ל, א) מזמור שיר חנוכת הבית לדוד, דלכאורה קשה שמייחס את בנין הבית לדוד המלך, והרי לא הוא הקימו אלא שלמה בנו. ברם כל כוחו של שלמה לבנות את בית המקדש היה בזכות כח תורתו של דוד המלך.

בן מצינו (שבת ל, א) כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה, אמר שלמה עשרים וארבעה רגלות ולא נענה וכו', כיון שאמר ה' אלקים אל תשב פני משיחך וזכרה לחסדי דוד עבדך (דברי הימים ב, ו, מב) מיד נענה וכו'. ונתוודע ענין זה דייקא בעת שביקש שלמה להכניס את הארון שבו היו לוחות העדות, כי כל פתיחת השערים והכח להקים את בית המקדש היה בזכות דוד המלך שהיה עוסק בתורה.

דבר הנעשה בכח התורה הוא נצחי

במעם הדבר שבנין המשכן היה בזכות כח התורה של משה רבינו, ובנין

בית המקדש בזכות כח התורה של דוד המלך, יש לומר על פי מאמרם ז"ל (סוטה מ, א) שבמעשיהם של משה ודוד לא שלטו שונאיהם ונגזו. והענין בזה על פי מה שאמרו חז"ל (שם כא, א), כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג), תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור, את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה, ואת התורה באור לומר לך מה אור מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם.

והיינו דאף שזכות המצוה גדולה עד מאד, אבל היא קיימת רק לשעה, מה שאין כן תורה שהיא נצחית, ובבחירת ודבר אלקינו יקום לעולם (ישעיה מ, ח), וקוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק, פרשת אחרי, ח"ג דף עג, א), וכמו שהקב"ה הוא נצחי כן התורה היא נצחית. ודין גרמא שהמשכן ובית המקדש נשאר קיימים ונגזוים ולא נחרבו, כיון שנבנו בכח התורה של משה רבינו ודוד המלך, שהוא כח קיים ונצחי לעולמי עד.

ולגבי דוד המלך הביאו שם חז"ל כראיה את הפסוק (איכה ב, ט) טבעו בארץ שעריה, שהשערים טבעו ולא נחרבו. ורש"י פירש הפסוק: טבעו בארץ שעריה, מדרש אגדה, לפי שחלקו כבוד לארון שנאמר (תהלים כד, ז) שאו שערים ראשיכם, לפיכך לא שלטה בהם כריה ומטבעו בארץ. ורבותינו אמרו, מעשי ידי דוד היו לפיכך לא שלטו בהם אויבים, עכ"ל. ולהנ"ל יומתק מאד, ששני הפירושים חד הם, שהשערים נפתחו לכבוד ארון העדות,

השער והיה זה יכול לפעול. דאלו התם חדא זימנא, פירוש אף שלא היה התם כי אם חדא זימנא, היה רבי פנחס יכול לפעול הכא תלתא זימני.

והפסוק ממילא מובן, הפך ים ליבשה, פירוש משה רבינו עליו השלום הפך פעם אחת ים ליבשה, ופעל במעשיו הקדושים שבנהר יעברו ברגל, שרבי פנחס בן יאיר עבר ברגל תלתא זימני, עם הטייעים וכו', ולכך מתורץ הדקדוק שפתח בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים, וגם שפתח בעבר וסיים בעתיד. עכלה"ק.

וסוד הדבר שעלה בידו של משה לעורר גם זה לכל הצדיקים בכל הדורות הוא מכיון שבקע את הים בכח תורתו, כדאיתא במדרש (שמות רבה כא, ו) שמע משה להקב"ה והלך לקרוע הים, וכיון שהלך לקרוע את הים לא קבל עליו להקרע וכו', כיון ששמע משה כך הלך ואמר להקב"ה אין הים רוצה להקרע, מה עשה הקב"ה נתן ימינו על ימינו של משה שנאמר (ישעיה סג, יב) מוליד לימין משה וגו', מיד ראה להקב"ה וברח וכו' שראה להקב"ה שנתן יד ימינו על משה ולא יכול לעכב אלא ברח מיד.

והרמז בזה שקריעת ים סוף היה בכח תורתו של משה רבינו, כי ימין מורה על תורה שנאמר בה (דברים לג, ב) מימינו אש דת למו, וכעין זה איתא באור החיים הקדוש (שמות יד, כז) שמשה רבינו בקע את הים בכח התורה, עיי"ש לדרכו בקודש, ולכן היה בזה כח נצחי לכל הצדיקים בדורות הבאים, וכמו שהיה אצל רבי פנחס בן יאיר.

לרמו שהכל הוא בכח התורה של דוד המלך, ולכן לא שלטו בהם האויבים כי נשאר קיימים לעד כמו נצחיות כח התורה.

קריעת ים סוף בזכות כח התורה של משה רבינו ולכן הוא נצחי

בהאמור יבוארו דברי קדשו של רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בליקוטי שושנה (ד"ה הפך ים ליבשה) על הפסוק (תהלים ס, ו) הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל, ומביא דברי הגמרא (חולין ג, א) רבי פנחס בן יאיר הוה קאויל לפדיון שבויים פגע ביה בגינאי נהרא, אמר לו חלוק לי מימך וכו' חלוק ליה נמי להאי וכו' חלוק ליה נמי להאי וכו', אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון דאילו התם חד זמנא והכא תלתא זימני, ודלמא הכא נמי חדא זימנא, אלא כמשה ושתין רבוון.

וזת לשון קדשו: ולכאורה מהיכן מוכח דנפיש גברא ממשה, ודילמא משום דלא היה צריך משה רבינו עליו השלום לקרוע הים אלא חדא זימנא. ואך דהענין הוא, דאבות סימן לבנים, והפירוש הוא כך, שכל דבר ודבר בתחילתו לפעול איזה גם, הוא קשה מאד, אבל כיון שכבר נעשה פעם אחת כבר יכולים הצדיקים שיהיו אחר כך לעשות כזאת אפילו כמה פעמים, כיון שנפתח השער.

והפירוש בגמרא הוא כך, כמה נפיש גברא, כלומר מהיכן בא לו זה שהיה יכול לפעול דבר גדול כזה, ומפרש, ממשה ושתין רבבן, שהם פתחו

הקדושה העילאה שיופיע ויזרח בעולם
בבנין הבית העתיד.

ויורמז בכתוב (שמות טו, יז) תביאמו
ותטעמו בהר נחלתך מכון
לשבתך פעלת ה', דהכינוי הר רומז על
זמן החורבן כאשר ירושלים בחרבנו
ושממונו, וכמו שנאמר (ירמיה כו, יח) ציון
שדה תחרש וירושלים עיים תהיה והר
הבית לבמות יער, וכנגד זמן זה אמר
הכתוב תביאמו ותטעמו בהר נחלתך,
פירוש שיהיה זמן שמקום המקדש יחרב
ויהיה בהר שומם. וכי תאמר בלבבך כיון
שנחרבו בתי המקדש אם כן מה היה
התכלית בבנינם, על זה משיב הכתוב
ואומר מכון לשבתך, כלומר שהם היו
במטרה להכין ולהכשיר את העולם
שיוכל לסבול את אור הקדושה שירד
בזמן בנין בית עולמים בבית השלישי.
ונקט דייקא הלשון פעלת ה', והכוונה
שדבר אלקינו יקום לעולם ומעשי ידיו
של הקב"ה לא שייך שייבנה לתוהו וריק,
ואם כן על כרחך שהיה מטרה מיוחדת
בבנין שני המקדשות שחרבו, יען וביען
שהם הכינו את הארץ שיוכל לקלוט את
בית המקדש שירד בנוי ומשוכלל מן
השמים. עכדה"ק ועיי"ש עוד באריכות.

לכן נקרא בניית המשכן על שם משה
ובניית בית המקדש על שם דוד
המלך, כי הם היו מוכרחים להיבנות בכח
התורה, דלולא זאת היו בתי הקודש
קיימים רק לשעה, ובוודאי שלא היה
בהם כח להיות הכנה לקראת הבית
השלישי שזה יכול להיות רק על ידי דבר
נצחי שהוא כח התורה.

מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעזין
ש"ק חול המועד פסח תשס"ב

וזהו רמז במדרש, כמגדל דוד צווארך,
ורומו למדרגתו של דוד המלך
בכח התורה ושלכן נקרא בית המקדש
על שמו. וזהו שהגדיל דוד בספרו לאמר
לגזור ים סוף לגזרים, שנגזר לגזרים
הרבה, היינו לא רק לשעתו אלא שבכל
הדורות יוכלו הצדיקים לגזור ימים
וגהרות, כיון שגם קריעת ים סוף היה
בכח התורה של משה רבינו, וכל דבר
הנובע מכח תורה נמשך לדורות, והבן.

המשכן ובתי המקדש היו הכנה לבית המקדש השלישי

ביתר שאת יש לומר על פי מה שכתב
זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת
צוה, עה"פ כתיב, ד"ה ובכן) באריכות,
שהמשכן ושני בתי המקדש היו רק הכנה
לבית המקדש השלישי, ובוה מבאר כיצד
נהיה כדבר הזה שבית המקדש הראשון
וגם השני נחרבו ועלו באש, דאיך יתכן
כזאת שכל העבודות הקדושות בבנין
בית המקדש ובהקרכת הוברים והנסכים
יהיה סופם ותכליתם לירד לטמיון. אלא
דלעולם כבר מתחילה היה התכלית
הנרצית לבנות את הבית השלישי
והנצחי, אשר אז יקויים הנאמר (ישעיה מ,
ג) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי
פי ה' דיבר. אלא שראתה חכמתו של
הקב"ה שאין בכוחו של העולם השפל
והאפל הלזה לסבול את האור הגדול
ואת שפע הקדושה של מעלה שעתידי
לזרוח בעולם, ואי לואת היה בהכרח
לבנות תחילה את שני המקדשות
הראשונים, והם היו כהכנה לתקן את
הארץ והדרים עליה שיוכלו להכיל את

הר"ר אהרן יהושע שוורץ הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרב גדליה דוד שליט"א, וחתן הרה"ג ר' שמואל מרמורשטיין שליט"א
לזכות בנו בכורו מנחם שיחי' שנולד ונפדה במזל טוב
יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יקותיאל יהודה בדיחי הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' בועז הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אליהו אביטאן הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יקותיאל יהודה ויינברגר הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' חיים אליעזר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' מרדכי טהלר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

מרת שפיצר תחי' - ירושלים

ובנה הרה"ח ר' שמעון שפיצר הי"ו - קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת

בעלה-אביו היקר, רב חינא ורב חסדא, שזכה לשמש כארבעים שנה
כמנהל כולל צאנז בעייה"ק ירושלים שלא ע"מ לקבל פרס
הרה"ח ר' שמשון מאיר יוסף ב"ר אליהו ז"ל שפיצר
נלב"ע ביום ערב שביעי של פסח, כ' ניסן תש"פ
תנצב"ה

הרה"ח ר' אלחנן דוב קליין הי"ו - בני ברק

לעילוי נשמת

אמו מרת אסתר חיה ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה בצלאל ויינברגר ז"ל
נלב"ע ביום אסרו חג פסח, כ"ב ניסן תשע"ד
תנצב"ה